

ongevallen bij kinderen trad de dood in voordat het ziekenhuis was bereikt.

Mejuffrouw van de Berg liet zien, dat verdrinking en verkeersongevallen het meest voorkomen bij kinderen. Elk ontwikkelingsstadium heeft een ander ongevallenpatroon. Kindersterfte aan ongevallen blijkt in alle categorieën op het platteland frequenter te zijn, dan in de stad. Een demonstratie en bespreking van het schedeltrauma (W. Luyendijk), van de eventuele blijvende gevolgen van trauma cerebri (Wouters), en van verbrandingen en de behandeling hiervan (Frederiks, Honig) besloten de ochtendzitting.

's Middags werd begonnen met een theoretische beschouwing over het mechanisme van de verdrinking (Voortman). Ruys gaf een uitvoerige beschouwing over het verdrinkingsprobleem in Nederland en bepleitte naast beter toezicht van de ouders in de onmiddellijke omgeving van het huis op de jongere kinderen, tevens beter georganiseerd zwemonderwijs voor de oudere kinderen.

Het vallen werd gedemonstreerd op een uiterst illustratieve film, waarbij men jonge kinderen zag vallen — kunstmatig voorover geworpen — en neerkomend op de onderarm, waardoor de zo veelvuldig voorkomende supracondylaire humerusfracturen begrijpelijk werden, terwijl men een volwassene — eveneens voorovergeworpen — op de handen zag neerkomen, waardoor de radiusfractuur ontstaat.

Tot slot werden de sociologische en psychologische aspecten van het ongeval behandeld. Milikowski voegde aan de factoren oorzakelijk agens, subject (ontvankelijke mens), en situatie nog een vierde toe namelijk de samenleving in haar totaliteit, zonder welke de drie eerste factoren onbestaanbaar zijn. Hij noemde de preventieve maatregelen tegen ongevallen, die de maatschappij kan nemen, zogenaamde primaire maatregelen, terwijl de secundaire maatregelen door de ouders worden genomen. Primaire maatregelen zijn bijvoorbeeld het verbod van jeugdarbeid, de leerplicht, maar ook het aanleggen van beschutte speel- en recreatieterreinen, het verwijderen van het snelverkeer uit woonwijken en dergelijke.

Mevrouw Frets-van Buuren gaf een overzicht van de psychologische achtergronden, waarbij pathologische verhoudingen in het gezin tot abnormale agressiviteit en roekeloosheid kunnen leiden, terwijl mogelijk hierin geheel of gedeeltelijk onbewuste suicidale neigingen te zien zijn. Juist op dit gebied ligt voor de huisarts een belangrijke preventieve taak.

Een zeer sfeervolle ontvangst door het bestuur der Boerhaavecursussen in de stijlvolle zalen van het Gemeentelijk Museum, de Lakenhal, besloot de eerste dag.

Op de tweede dag gaf de Engelsman Howard-Hodges een overzicht van de systematische training van de Engelse jeugd in verkeersdiscipline, waardoor de verkeersongevallen van kinderen in Engeland tot op de helft zijn teruggebracht. Mr. Hooftman pleitte voor mentaliteitsbeïnvloeding als preventie van verkeersongevallen. Prof. Clemmesen (Kopenhagen) beschreef zijn werk bij de klinische behandeling van narcotische vergiftigingen, waarbij de goede resultaten vooral werden bereikt door het vrijhouden der luchtwegen, de shockbestrijding, en het voorkomen of vroegtijdig behandelen van complicaties. Stimulantia wilde hij zoveel mogelijk achterwege laten.

Een pleidooi van van Weerden voor reanimatie door de mond op mond beademing, en een waarschuwing voor de bij kinderen nog onvoldoende ontwikkelde ontgiftigingsmechanismen opende de middagzitting. Prof. Huizinga gaf hierna een uitvoerig overzicht van de symptomatologie van enige belangrijke landbouwvergiftingen, waarna een korte film volgde over de circulaire oogspierfibrillaties, het kenmerkende symptoom van Parathion-vergiftiging. Het grote nut van de film als onderwijsmethode werd aan dit voorbeeld geadstrueerd. Mede in verband met het toenemende gebruik van kinder-Aspirine wees van Gelderen op de symptomen van de salicylvergiftiging.

Tot slot vertelde Lammers iets over de organisatorische maatregelen ter bestrijding van acute vergiftigingen. Door de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Pharmacie, het Rijks Instituut van de Volksgezondheid en het reanimatie-

centrum van het Academisch Ziekenhuis te Utrecht wordt een kaartstelsel van alle in de handel verschijnende giftige gebruiksstoffen samengesteld. Alle apothekers krijgen van dit kaartstelsel een afschrift, zodat de artsen allereerst de dichtstbijzijnde apotheker om raad kunnen vragen; in twijfelgevallen wende men zich tot het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid.

Prof. Veeneklaas dankte tot slot sprekers en cursisten voor hun medewerking en belangstelling.

V. en L.

ARTSENCURSUS VRIJE UNIVERSITEIT

De tiende artsencursus van de afdeling Inwendige Geneeskunde van de Vrije Universiteit zal worden gehouden op 13, 14 en 15 september 1962 in de Pieter van Foreestkliniek te Amsterdam. Op het voorlopig programma staan de volgende onderwerpen: kliniek van het longcarcinoom, corticosteroiden bij hartziekten, lupus erythematoses disseminatus, cytostatica, hepatitis, aortagebreken en fluor albus. Er zullen voorts klinische en anatomisch-klinische demonstraties worden gehouden alsmede zaalvisites worden gedaan.

Als docenten zullen optreden Prof. Dr G. A. Lindeboom, Prof. Dr R. Donner, Prof. Dr J. Janssens, Dr E. Lopes Cardozo, Dr C. van der Meer, G. M. Bax en C. Kroon.

De kosten bedragen f 20,—, bij vooruitbetaling te voldoen, liefst door overschrijving op postgironummer 509 612 van de Pieter van Foreestkliniek, Walborg 2, Amsterdam-Z. II. Een uitvoerig programma is op aanvraag verkrijgbaar. Aanmeldingen, tot uiterlijk 1 september, bij Prof. Dr G. A. Lindeboom, Pieter van Foreestkliniek, Walborg 2, Amsterdam-Z. II (Buitenveldert).

NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

WEEKENDCONFERENTIE GROEPSPRAKTIJKEN, EINDHOVEN

Op 2 en 3 juni 1962 vond in Eindhoven een door het N.H.G. georganiseerde weekendconferentie plaats ter bestudering van de vraag, of groepspraktijken van huisartsen in Nederland zinvol zouden zijn. De vijftig deelnemers hebben veel gastvrijheid ondervonden van Philips Gezondheidscentrum, dat gedurende dit weekend als gastheer optrad. De conferentie werd geheel of gedeeltelijk bijgewoond door onder meer Mr J. le Poole namens het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid, door twee hoogleraren in de sociale geneeskunde alsmede door vertegenwoordigers van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en de Landelijke Huisartsen Vereniging.

Tijdens de eerste dag werden des middags voordrachten gehouden door de collegae J. Koopman over zijn ervaringen als huisarts bij Philips Gezondheidscentrum; Dr J. T. Buma met enige algemene beschouwingen over de plaats van de huisarts in onze gezondheidszorg; J. J. de Konink over de samenwerking in groepsverband tussen twee artsen echtparen en Dr J. M. L. Phaff, die vooral heeft gewezen op de moeilijkheden en nadelen, die aan groepspraktijken kunnen zijn verbonden. Op de voordrachten volgden korte discussies.

In de avondzitting, welke werd voorafgegaan door een door Philips aangeboden diner, werden door Mr H. A. Veenstra, directeur van het bureau der Landelijke Huisartsen Vereniging de juridische en economische facetten van de groepspraktijk belicht. Er kan a priori zeker niet worden gesteld, dat de groepspraktijk kosten-verlagend zal werken; veeleer tendert het naar het tegendeel door de wens om bij een groepspraktijk meer hulpkrachten in te schakelen en door het verlangen naar een beter ingerichte praktijkruimte, dan bij de éénmanspraktijk mogelijk is. Tot besluit van de eerste dag werd door enige artsen van Philips Gezondheidscentrum (huis-

arts, bedrijfsarts, longarts, bedrijfs-psycholoog en controlerend geneeskundige) een demonstratie gegeven van de samenwerking tussen de verschillende artsen van deze dienst.

De zondagzitting begon met een inleiding door Dr J. G. Ollerenshaw, huisarts te Skipton, Engeland, die reeds meer dan 30 jaar in groepsverband zijn beroep uitoefent. Interessante gegevens werden vernomen ten aanzien van de inrichting en organisatie van de groepspraktijk waaraan hij deelneemt. Tot besluit van de conferentie werd door de deelnemers een zestal discussiegroepen gevormd, waarbij in elke groep enkele facetten van de groepspraktijk werden besproken. De rapportage van deze groepsbesprekingen gaf aanleiding tot een buitengewoon belangwekkende discussie, waarbij naar voren kwam, dat de groepspraktijk niet voor alle huisartsen de oplossing vormt om tot een op hoog peil staande beroepsuitoefening te komen. Bijzonder veel zal afhangen van de verstandhouding tussen de partners, welke de basis vormt voor het welslagen ener samenwerking.

De conferentie leverde als duidelijk positief resultaat op, dat het alleszins de moeite waard is een experiment van groepsamenwerking op te zetten. Het best zal dit misschien kunnen geschieden via een reeds geruime tijd bestaande associatie, waarbij dan de samenwerking zeer geleidelijk kan worden uitgebreid. Zeer veel waarde werd gehecht aan dagelijkse besprekingen tussen de partners van een groep. Een wijziging in de arts-patiënt-relatie werd bij een goed gevoerde groepspraktijk niet waarschijnlijk geacht, daar de vrije artskeuze en de persoonlijke verantwoordelijkheid van iedere partner voor zijn patiënten zal blijven bestaan.

Het zal de taak van een in te stellen subcommissie van de landelijke studiegroep Praktijkvoering worden om deze materie nader uit te werken en als stimulator en begeleider op te treden bij een op te zetten experiment.

Een uitvoerig rapport met samenvattingen van de gehouden voordrachten en discussies zal nog in dit tijdschrift verschijnen.

E. M. Jansen, secretaris

SAMENSTELLING N.H.G.-COMMISSIES, BESTUREN LANDELIJKE STUDIEGROEPEN EN WERKGROEPEN IN 1962

Algemene Adviescommissie: A. W. Bots, voorzitter, Prof. Aalberselaan 2, Voorhout (ZH) (02532/7393); A. E. Denekamp, secretaris, Van Markenstraat 11, Hengelo (05400/2921); F. Th. ter Haar, Groenloseweg 34, Winterswijk (05430/2484); Dr A. H. M. J. G. Sluyters, Grote Straat 18, Ravenstein (08867/332); Dr F. Vriesendorp, Singel 284, Dordrecht (01850/3589).

Reglementscommissie: P. den Duyn, Overtoom 541A, Amsterdam (020/185668); Dr A. H. M. J. G. Sluyters, Grote Straat 18, Ravenstein (08867/332).

Commissie Nascholing: K. G. Brühl, voorzitter, Overtoom 198, Amsterdam (020/80952); Dr J. H. F. Lahr, secretaris, Zoeterwoudsesingel 8, Leiden (01710/21463); E. van de Weg, penningmeester, Hoofdweg 1179, Nieuw-Vennep (02526/280); F. H. C. Gaymans, Adelstraat 4, Made (01626/444); Jhr. Dr A. H. van Lidth de Jeude, Lyceumlaan 7, Zeist (03404/2527); Dr M. G. van Nieuwenhuijzen, Akerstraat 50, Hoensbroek (04448/2550); P. A. Roorde, Prinsen Bolwerk 11, Haarlem (02500/19677); M. Scheeren, Hatertseweg 296, Nijmegen (08800/26034); P. Th. Smit, „Nijerwal”, Nagele (N.O.P.) (05276/2350); R. C. Veldhuyzen van Zanten, Rijssensestraat 12, Enter (05478/250); W. van der Wind, Dorpsstraat 8, Aarlanderveen (01725/308).

Dagelijks Bestuur Commissie Nascholing: K. G. Brühl, Dr J. H. F. Lahr en Jhr. Dr A. H. van Lidth de Jeude.

Subcommissie Integrale Geneeskunde Commissie Nascholing: Jhr. Dr A. H. van Lidth de Jeude, voorzitter; G. van Gel-

dorp, secretaris, Zaanweg 3, Wormerveer (02980/81185); R. C. Veldhuyzen van Zanten, secretaris; K. G. Brühl; Dr R. L. Cornelissen, Zandweg 31B, Maarssen (03408/1269); Dr H. J. Dokter, Middenweg 162, Amsterdam (020/52862); W. Reisma, Poirterlaan 4, Eindhoven (04900/11496).

Adviseurs: Prof. Dr K. J. van Deen, Helper Essegweg 16, Groningen (05900/37764); Prof. Dr J. Groen, Department A, Hadassah Hospital and Medical School, Jeruzalem (Israël); Prof. Dr G. C. Heringa, C 188, Midlaren (05905/733); M. W. Jongsma, Academisch Ziekenhuis, Leiden (01710/24441), privé: Rijnsburgerweg 4, Leiden (01710/22335); P. B. A. Melief, Ripperdastraat 15, Enschede (Zkhs. 05420/8844, privé 05420/7971).

Commissie voor redactie van „huisarts en wetenschap”: A. Hofmans, voorzitter, Breeplein 4, Rotterdam-24 (010/191592); D. C. den Haan, penningmeester, Pieterskerkhof 36, Leiden (01710/20949); G. J. Bremer, Nieuwkoop (01725/103); K. G. Brühl, Overtoom 198, Amsterdam (020/80952); A. E. Denekamp, Van Markenstraat 11, Hengelo (05400/2921); J. J. van Mechelen, redactie-secretaris, Keizersgracht 327, Amsterdam (020/242535), privé: Palestrinastr. 28, Amsterdam (020/790117).

Commissie Wetenschappelijk Onderzoek: Dr J. D. Mulder, voorzitter, Nieuwe Zeeweg 69, Noordwijk a. Z. (01719/2230); Dr B. J. M. Aulbers, secretaris-penningmeester, Hof van Delftlaan 126, Delft (01730/22040); Dr R. L. Cornelissen, Zandweg 31B, Maarssen (03408/1269); Dr H. J. P. M. Dijkhuis, Burg. v. d. Meulenlaan 2, Gendt (Gld.) (08802/500); Dr J. C. van Es, Arnhemseweg 59, Apeldoorn (06760/14581); Dr H. H. W. Hogerzeil, Philips Gezondheidscentrum, Eindhoven (04900/60000); Dr C. A. Kuypers, Burg. Rijpstrastraat 7, Zelhem (08342/223); Dr J. H. F. Lahr, Zoeterwoudsesingel 8, Leiden (01710/21463); Dr H. Mulder, Dorpsstraat 17, Heerde (06782/1510); A. P. Oliemans, Archimedesstraat 31, Den Haag (070/399578); Dr J. Z. S. Pel, Rouaansekade 11, Middelburg (01180/2585); Dr W. J. M. van der Sande, Singel A 3, Baarle-Nassau (04257/400); Dr W. Vasbinder, A 20, Gramsbergen (05246/323).

Adviseurs: Dr J. H. Baaij, Inst. voor Soc. Geneeskunde, Catharijnesingel 71, Utrecht (030/15531), privé: Trumanlaan 285, Utrecht (030/35815); Dr J. T. Buma, „de Venne”, Stiphout (N.Br.) (04920/5315); W. Ekker, Ned. Inst. voor Praeventieve Geneeskunde, Wassenaarseweg 56, Leiden (01710/30541), privé: Burggravenlaan 68, Leiden (01710/32830); N. H. Vroeghe, Inst. voor Soc. Geneeskunde, Catharijnesingel 71, Utrecht (030/15531), privé: Eykmanlaan 293, Utrecht (030/23883).

Adj.-secretaris: E. B. Schubert, Grensstraat 23, Amsterdam (020/742850).

Congres Commissie: J. M. Deveer, voorzitter, Amsterdamsestraatweg 474, Utrecht (030/41832); E. van Westreenen, secretaris, Mathenesserweg 48b, Rotterdam (010/30320); J. L. Bots, Coornwinderlaan 22, Berkel (ZH) (01891/2208); E. de commissie-vergaderingen worden namens de C.W.O. bijgewoond door: Dr R. L. Cornelissen, Zandweg 31B, Maarssen (03408/1269).

Contact Commissie voor de Centra: Dr J. A. Dallmeijer, voorzitter, Rivierenlaan 159, Amsterdam (020/729756); Dr R. L. Cornelissen, Zandweg 31B, Maarssen (03408/1269); J. Hartog, Utrechtseweg 35, Amersfoort (03490/5469); E. van de Weg, Hoofdweg 1179, Nieuw-Vennep (02526/280); Aan de commissie is toegevoegd: J. F. Jongeneel, Chef de Bureau N.H.G., Keizersgracht 327, Amsterdam (020/64043).

Bestuur Landelijke Studiegroep Praktijkvoering: J. Hartog, voorzitter, Utrechtseweg 35, Amersfoort (03490/5469); G. S. van Dorp, secretaris, Laan van Meerdervoort 237, Den Haag (070/600928); K. Bosma, penningmeester, Bergselaan 242, Rotterdam (010/43358); E. M. Jansen, Catharijnesingel 30, Utrecht (030/13477).